

ضمیمه

قانون اساسی که در زمان سلطنت مظفر الدین شاه وضع و در سی و یکم
دسامبر ۱۹۰۶ (مطابق چهار دهم ذیقعدہ ۱۳۲۴) مضا و مجرا گردید .

متمم قانون اساسی که در هشتم اکتوبر ۱۹۰۷ (مطابق بیست و
۳۳ شعبان ۱۳۲۵) بامضاء و ایسجد و جانشین شاهنشاه سعید رسید .

قانون مصوبه سی ام مه ۱۹۱۱ (مطابق غره جمادی اثنایه ۱۳۲۹) مجلس
راجع به تفویض نظارت و تقنیش به خزانه دار کل در باب استقراضیکه
در سنه ۱۹۱۱ از بانک شاهنشاهی شده بود .

قانون سیزدهم ژون که مجلس در دوازدهم ژون ۱۹۱۱ (مطابق
چهاردهم جمادی اثنایه ۱۳۲۹) بجهت نظم و تنقیح امور مالیه ایران
تصویب نموده بود .

مکتوب (سر باز) با امضاء مستر مورگان شوستر پروژنامه تمس لندن
مورخه بیست و یکم اکتوبر ۱۹۱۱ (مطابق بیست و هفتم شوال ۱۳۲۹)

مراسلات مابین سر جارج بار کلی وزیر مختار انگلیس و پا کلیوسکی
کزیل وزیر مختار روس در طهران و مستر مورگان شوستر

معااهده بین مستر مورگان شوستر و مازور امتوکس صاحب منصب
فوج هند انگلیس در باب استخدام سه ساله بعنوان ریاست ژاندارمری

خزانه مورخه بیست و چهارم ژویه ۱۹۱۱ (مطابق بیست و هفتم رجب

• سواد معاهده ۱۹۰۷ ، انگلیس و روس

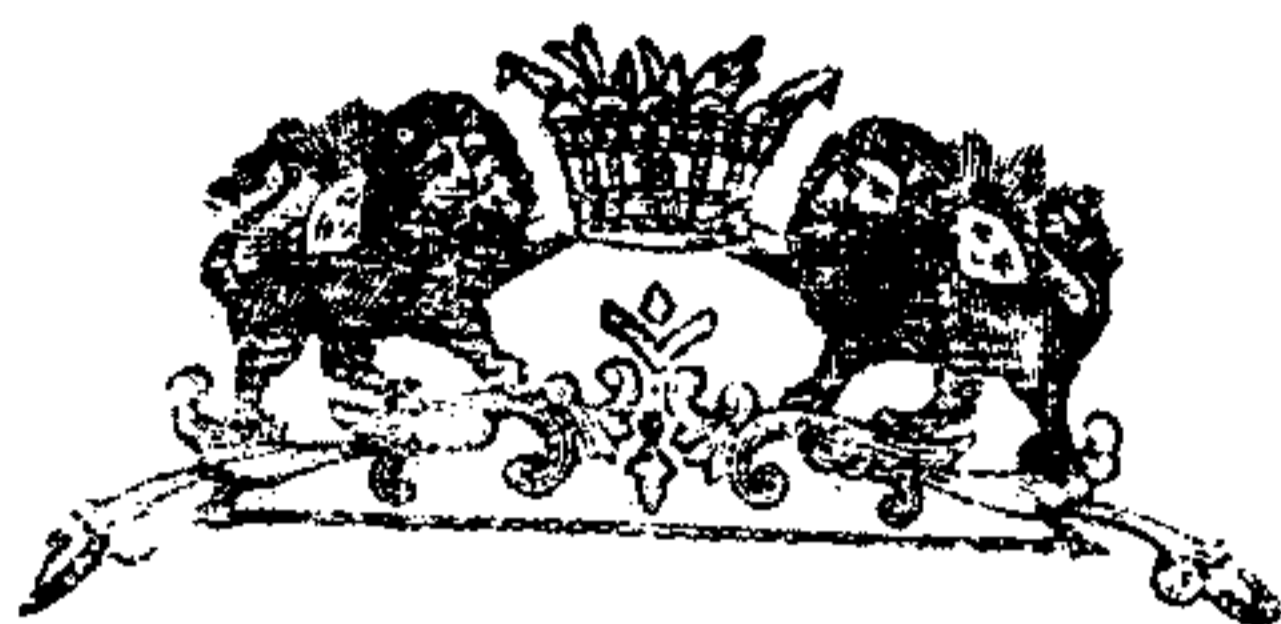
نطق مستر لنج در [سوای هتل] لندن بتاريخ بیست و نهم ژانویه

• ۱۹۱۲ (هشتم صفر ۱۳۳۰)

• سواد دو [آرکیکل] روزنامه [نیش] ملی مطبوعه لندن که مصنف

از مدیر جریده مزبوره اظهار تشکر مینماید برای مجاز شدن در درج

آن (۱) آزادی منقود شده ایران (۲) ایران در حالت التجاست •

قانون اساسی

(مورخه ۱۴ ذی‌قعدة ۱۳۲۴ و ۲۹ رمضان ۱۳۲۵)

—:0:—

بسم الله الرحمن الرحيم

آنکه مطابق فرمان معدلت بنیان همایونی مورخه ۵ اوت ۱۹۰۶ (مطابق ۱۴ جمادی الاخری ۱۳۲۴) از برای ترقی و سعادت ملک و ملت و تشدید مبانی دولت و اجرای قوانین شرع حضرت ختمی مرتبت صلی الله علیه و آله امر بتأسیس شورای ملی فرمودیم، و نظر بدان اصل اصیل که هر یک از افراد اهالی مملکت در تصویب و نظارت امور عموم علی قدر مراتبهم محق و مسپمند، تشخیص و تعیین اجزاء مجلس را بانتخاب ملت محول داشتیم اینک که مجلس شورای ملی بر طبق نیات مقدسه ما افتتاح شده است، اصول و مواد نظامنامه اساسی شورای ملی را که مشتمل بوظایف و تکالیف مجلس مزبور و حدود روابط آن نسبت بادارات دولت است از قرار اصول ذیل مقرر میفرمائیم.

در تشکیل مجلس

(اصل اول)

مجلس شورای ملی بموجب فرمان معدلت بنیان مورخه چهاردهم

جمادی الاخری ۱۳۲۴ مؤسس و مقرر است

﴿ اصل دوم ﴾

مجلس شورای ملی نماینده قاطبه اهالی مملکت ایرانست که در امور معاشی و سیاسی و طن خود مشارکت دارند

﴿ اصل سوم ﴾

مجلس شورای ملی مرکب است از اعضای که در طهران و ایالات انتخاب میشوند و محل انعقاد آن در طهران است

﴿ اصل چهارم ﴾

عده انتخاب شوندگان بموجب انتخاب نامه علیحده از برای طهران و ایالات فعلاً یکصد و شصت و دو نفر معین شده است و برحسب ضرورت عده مربوطه تزیاید تواند یافت الی دویست نفر .

﴿ اصل پنجم ﴾

منتخبین از برای دو سال تمام انتخاب میشوند ، و ابتداء این مدت از روزی است که منتخبین ولایات تماماً در طهران حاضر خواهند شد ، پس از اتمام مدت دو سال باید نمایندگان مجدداً انتخاب شوند و مردم مختارند هر يك از منتخبین سابق را که بخواهند و از آنها راضی باشند دوباره انتخاب کنند .

﴿ اصل ششم ﴾

منتخبین طهران لدى الحضور حق انعقاد مجلس را داشته مشغول مباحثه و مذاکره میشوند ، رأی ایشان در مدت غیبت منتخبین ولایات با کثرت منات اعتبار و اجراء است .

﴿ اصل هفتم ﴾

در موقع شروع بمذاکرات باید اقلّ دوثلث از اعضاء مجلس حاضر باشند و هنگام تحصیل رأی به ربع از اعضاء باید حاضر بوده و اکثریت

آراء وقتی حاصل میشود که بیش از نصف حضار مجلس رأی بدهند .
 ﴿ اصل هشتم ﴾

مدت تعطیل و زمان اشتغال مجلس شورای ملی بر طبق نظامنامه داخلی مجلس بشخصی خود مجلس است ، و پس از تعطیل تابستان باید مجلس از چهاردهم میزان که مطابق جشن افتتاح اول مجلس است مفتوح و مشغول کار شود .

﴿ اصل نهم ﴾

مجلس شورای ملی در مواقع تعطیل فوق العاده منعقد تواند شد .
 ﴿ اصل دهم ﴾

در موقع افتتاح مجلس خطابه بحضور همایونی عرض کرده بجواب خطابه از طرف قرین الشرف ملوکانه سرافراز و مباهی میشود .
 ﴿ اصل یازدهم ﴾

اعضاء مجلس بدو آن که داخل مجلس میشوند باید بترتیب ذیل قسم خورده و قسم نامه را امضاء نمایند .

﴿ صورت قسم نامه ﴾

ما اشخاصی که در ذیل امضاء کرده ایم خداوند را بشهادت میطلبیم و بقرآن قسم یاد میکنیم مادام که حقوق مجلس و مجلسیان مطابق این نظامنامه محفوظ و مجری است تکالیفی را که با رجوع شده است مهیا امکن با کمال راستی و درستی وجد و جهد انجام بدهیم ، و نسبت باعلیحضرت شاهنشاه متبوع عادل منعم خود مان صدیق و راستگو باشیم و بااساس سلطنت و حقوق ملت خیانت ننمائیم و هیچ منظوری نداشته باشیم جز فواید و مصالح دولت و ملت ایران

﴿ اصل دوازدهم ﴾

بهیج عنوان و بهیج دست آویز کسی بدون اطلاع و تصویب مجلس شورای ملی حق ندارد متعرض اعضاء آن بشود ، اگر حیثاً یکی از اعضاء علناً مرتکب جنحه و جنایتی شود و در حین ارتکاب جنایت دستگیر گردد ، باز باید اجراء سیاست درباره او باستحضار مجلس باشد

﴿ اصل سیزدهم ﴾

مذاکرات مجلس شورای ملی از برای اینکه نتیجه آنها موقع اجراء گذارده تواند شد باید علنی باشد ، روز نامه نویس و تماشاچی مطابق نظامنامه داخلی مجلس حق حضور و استماع دارند ، بدون اینکه حق نطق داشته باشند ، تمام مذاکرات مجلس را روزنامهجات میتوانند بطبع برسانند بدون تحریف و تغییر معنی ، تا عامه ناس از مباحث مذاکره و تفصیل گذارشات مطلع شوند ، هرکس صلاح اندیشی در نظر داشته باشد در روزنامه عمومی بر نکارد ، تا هیج امری از امور در پرده و بر هیج کس مستور نماند ، لهذا عموم روزنامهجات مادامیکه مندرجات آنها منحل اصلی از اصول اساسیه دولت و ملت نباشد ، مجاز و مختارند که مطالب مفیده عام المنفعه را همچنان مذاکرات مجلس و صلاح اندیشی خلق را بر آن مذاکرات بطبع رسا نیده منتشر نمایند ، و اگر کسی در روزنامهجات و مطبوعات برخلاف آنچه ذکر شد و باغراض شخصی چیزی طبع نماید یا تهمت و افتراء بزند قانوناً مورد استنطاق و محاکمه و مجازات خواهد شد

﴿ اصل چهاردهم ﴾

مجلس شورای ملی بموجب نظامنامه علیحده موسوم بنظامنامه داخلی امور شخصی خود را از قبیل انتخاب رئیس و نواب رئیس و منشیان و سایر اجزاء و ترتیب مذاکرات و شعب و غیره منظم و مرتب خواهد کرد

در وظائف مجلس و حدود و حقوق آن
(اصل پانزدهم)

مجلس شورای ملی حق دارد در عموم مسائل آنچه را صلاح ملک و ملت میداند پس از مذاکره و مذاقه از روی راستی و درستی عنوان کرده ، با رعایت اکثریت آراء در کمال امنیت و اطمینان بتصویب مجلس سنا بنوسط شخص اول دولت بعرض برساند که بصححه همایونی موثق و بموقع اجراء گذارده شود .

(اصل شانزدهم)

کلیه قوانینی که برای تشیید مبانی دولت و سلطنت و انتظام امور مملکتی و اساس وزارتخانهها لازم است باید بتصویب مجلس شورای ملی برسد .

(اصل هفدهم)

لوائح لازمه را در ایجاد قانونی یا تغییر و تکمیل و نسخ قوانین موجوده مجلس شورای ملی در موقع لزوم حاضر مینماید که بتصویب مجلس سنا بصححه همایونی رسانده بموقع اجراء گذارده شود

(اصل هیجدهم)

تسویه امور مالیه جرح و تعدیل بودجه تغییر در وضع مالیاتها و رد و قبول در عوض و فروعات همچنان ممیزیهای جدیده که از طرف دولت اقدام خواهد شد بتصویب مجلس خواهند بود

(اصل نوزدهم)

مجلس حق دارد برای اصلاح امور مالیاتی و تسهیل روابط حکومتی در تقسیم ایالات و ممالک ایران و تجدید حکومتها پس از تصویب مجلس سنا اجراء آرای مصوبه را از اولیای دولت بخواهد .

﴿ اصل بیستم ﴾

بودجه هر يك از وزارتخانهها باید در نیمه آخر هر سال از برای سال دیگر تمام شده پانزده روز قبل از عید نوروز حاضر باشد .

﴿ اصل بیست و یکم ﴾

هرگاه در قوانین اساسی وزارتخانهها قانونی جدید یا تغییر و نسخ قوانین مقرره لازم شود ، با تصویب مجلس شورای ملی صورت خواهد گرفت ، اعم از این که لزوم آن امور از مجلس عنوان یا از طرف وزراء مسؤل اظهار شده باشد .

﴿ اصل بیست و دوم ﴾

مواردی که قسمتی از عایدات یا دارائی دولت و مملکت منتقل یا فروخته میشود یا تغییری در حدود و ثغور مملکت لزوم پیدا میکند بتصویب مجلس شورای ملی خواهد بود .

﴿ اصل بیست و سوم ﴾

بدون تصویب شورای ملی امتیاز تشکیل کمپانی و شرکتهای عمومی از هر قبیل و بهر عنوان از طرف دولت داده نخواهد شد

﴿ اصل بیست و چهارم ﴾

بستن عهد نامه ها و مقاوله نامها اعطای امتیازات « انحصار » ، تجارتی و صنعتی و فلاحی و غیره اعم از این که طرف داخله باشد یا خارجه ، باید بتصویب مجلس شورای ملی برسد ، باستثنای عهد نامهای که استتار آنها صلاح دولت و ملت باشد .

﴿ اصل بیست و پنجم ﴾

استفراض دولتی بهر عنوان که باشد خواه از داخله خواه از خارجه با اطلاع و تصویب مجلس شورای ملی خواهد شد

(اصل بیست و ششم)

ساختن راههای آهن یا شوسه خواه بخرج دولت خواه بخرج شرکت و کمپانی ، اعم از داخله و خارجه منوط بتصویب مجلس شورای ملی است .

(اصل بیست و هفتم)

مجلس در هر جا تقضی در قوانین و یا مسامحه در اجرای آن ملاحظه کند بوزیر مسئول در آن کار اخطار خواهد کرد ، وزیر منوبور باید توضیحات لازمه را بدهد .

(اصل بیست و هشتم)

هرگاه وزیری برخلاف یکی از قوانین موضوعه که بصحه همایونی رسیده اند باشتباهکاری احکام کتبی یا شفاهی از پیشگاه مقدس ملوکانه صادر نماید و مستمسک مساهله و عدم مواظبت خود قرار دهد بحکم قانون مسئول ذات مقدس همایون خواهد بود .

(اصل بیست و نهم)

هر وزیری که در امری از امور مطابق قوانینی که بصحه همایونی رسیده است ، از عهده جواب بر نیاید و معلوم شود که تقض قانون و تخلف از حدود مقرر کرده است ، مجلس عنزل او را از پیشگاه همایونی مسندگی خواهد شد ، و بعد از وضوح خیانت در محکمه عدلیه دیگر بخدمت دولتی منصوب نخواهد شد .

(اصل سی ام)

مجلس شورای ملی حق دارد مستقیماً هر وقت لازم بداند عربضه بتوسط هیئتی که مرکب از رئیس و شش نفر از اعضاء که طبقات شش گانه انتخاب کنند بمرض پیشگاه مقدس ملوکانه برساند ، وقت شرفیابی را

باید بتوسط وزیر دربار از حضور مبارك استیذان نمود .

﴿ اصل سی و یکم ﴾

وزراء حق دارند در اجلاسات مجلس شورای ملی حاضر شده و درجائی که برای آنها مقرر است نشسته مذاکرات مجلس را بشنوند و اگر لازم دانستند از رئیس مجلس اجازه نطق خواسته توضیحات لازمه را از برای مذاکره و مذاقه امور بدهند .

﴿ در اظهار مطالب مجلس شورای ملی ﴾

﴿ اصل سی و دوم ﴾

هرکس از افراد ناس میتواند عرض حال یا ایرادات یا شکایات خود را کتبا بدفتر خانه هرایض مجلس عرضه بدارد ، اگر مطالب راجع بخود مجلس باشد جواب کافی باو خواهد داد و چنانکه مطالب راجع بیکي از وزارت خانهاست ، بدان وزارتخانه خواهد فرستاد که رسیدگی نماید و جواب مکفی بدهند .

﴿ اصل سی و سوم ﴾

قوانین جدیدی که محل حاجت باشد در وزارتخانه های مسئول انشاء و تنقیح یافته بتوسط وزراء مسئول یا از طرف صدر اعظم بمجلس شورای ملی اظهار خواهد شد و پس از تصویب مجلس بصحة همایونی موثیح کشته بموقع اجراء گذاشته میشود .

﴿ اصل سی و چهارم ﴾

رئیس مجلس میتواند برحسب لزوم شخصاً یا بمخواستش ده نفر از اعضاء مجلس با وزیر ، اجلاسی محرمانه بدون حضور روزنامه نویس و تماشاچی یا انجمن محرمانه مرکب از عده منتخبین از اعضاء مجلس تشکیل بدهد که سایر اعضاء مجلس حق حضور در آن نداشته باشند ، لکن نتیجه

مذاکرات انجمن محرمانه وقتی مجری تواند شد که در مجلس محرمانه با حضور سه ربع از منتخبین مطرح مذاکره شده با کثرت آراء قبول شود ، اگر مطلب در مذاکرات انجمن محرمانه قبول نشد در مجلس عنوان نخواهد شد و سکوت عنه خواهد ماند .

(اصل سی و پنجم)

اگر مجلس محرمانه ، بتقاضای رئیس مجلس بوده است ، حق دارد هر مقدار از مذاکرات را که صلاح بداند با اطلاع عموم برساند ، لکن اگر مجلس محرمانه بتقاضای وزیر بوده است ، افشای مذاکرات موقوف با اجازه آن وزیر است .

(اصل سی و ششم)

هر يك از وزراء میتواند مطلبی را که بمجلس اظهار کرده دو هر درجه از مباحثه که باشد استرداد کنند ، مگر اینکه اظهار ایشان بتقاضای مجلس بوده باشد در اینصورت استرداد مطلب موقوف بموافقت مجلس است .

(اصل سی و هفتم)

مرگه لایحه وزیری در مجلس موقع قبول نیافت منضم بملاحظات مجلس عودت داده میشود ، وزیر مسئول پس از رد یا قبول ابرادات مجلس میتواند لایحه مزبوره را در ثانی بمجلس اظهار بدارد .

(اصل سی و هشتم)

اعضای مجلس شورای ملی باید رد یا قبول مطلب را صریح و واضح اظهار بدارند و احدی حق ندارد ایشان را تحریص یا تهدیدی در دادن رأی خود نماید ، اظهار رد و قبول اعضای مجلس باید بسمعی باشد که روز نامه نویس و تماشاچی هم بتوانند ادراک کنند ، یعنی باید

آن اظهار بعلامات ظاهری باشد ، از قبیل اوراق کبود و سفید و امثال آن .

عنوان مطالب از طرف مجلس

(اصل سی و نهم)

هر وقت مطلبی از طرف یکی از اعضای مجلس عنوان شود فقط وقتی مطرح مذاکره خواهد شد که اقل پانزده نفر از اعضای مجلس آن مذاکره مطلب را تصویب نمایند ، در این صورت آن عنوان کتبا بر رئیس مجلس تقدیم میشود . رئیس مجلس حق دارد که آن لایحه را بدو در انجمن تحقیق مطرح مذاقه قرار بدهد .

(اصل چهلم)

در موقع مذاکره و مذاقه لایحه مذکوره در اصل سی و نهم چه در مجلس و چه در انجمن تحقیق ، اگر لایحه مزبوره راجع یکی از وزراء مسئول باشد ، مجلس باید بوزیر مسئول اطلاع داده که اگر بشود شخصاً ، والا معاون او به مجلس حاضر شده ، مذاکرات در حضور وزیر یا معاون او بشود .

سواد لایحه و منضات آن را باید قبل از وقت از ده روز الی یکماه باستثناء مطالب فوری ، از برای وزیر مسئول فرستاده باشند همچنان روز مذاکره باید قبل از وقت معلوم باشد ، پس از مذاقه مطلب با حضور وزیر مسئول ، در صورت تصویب مجلس با کثرت آراء رسماً لایحه نگاشته بوزیر مسئول داده خواهد شد که اقدامات مقتضیه را معمول دارد

(اصل چهل و یکم)

هرگاه وزیر مسئول در مطلب معنون از طرف مجلس به صلتی همراه

نشد ، باید معاذیر خود را توجیه و مجلس را متقاعد کند .

﴿ اصل چهل و دویم ﴾

در هر امری که مجلس شورای ملی از وزیر مسئولی توضیح بخواهد ، آن وزیر ناگزیر از جواب است ، و این جواب نباید بدون عذر موجه بیرون از اندازه اقتضاء بقده تأخیر بیفتد ، مگر مطالب محرمانه که مستور بودن آن در مدت معینی صلاح دوات و ملت باشد ، ولی بعد از انقضای مدت معین وزیر مسئول مکلف است که همان مطالب را در مجلس ابراز نماید .

﴿ در شرایط تشکیل مجلس سنا ﴾

﴿ اصل چهل و سوم ﴾

مجلس دیگری بعنوان « سنا » مرکب از شصت نفر اعضاء تشکیل می یابد که اجلاس آن بعد از تشکیل مقارن اجلاس مجلس شورای ملی خواهد بود .

﴿ اصل چهل و چهارم ﴾

نظامنامه های مجلس سنا باید بتصویب مجلس شورای ملی برسد

﴿ اصل چهل و پنجم ﴾

اعضای این مجلس از اشخاص خبیر و بصیر و متدین و محترم مملکت منتخب میشوند ، سی نفر از طرف قرین الشرف اعلیحضرت همایونی استقرار می یابند ، پانزده نفر از اهالی طهران ، پانزده نفر از اهالی ولایات ، و سی نفر از طرف ملت ، پانزده نفر بانسخاب اهالی طهران ، و پانزده نفر بانسخاب اهالی ولایات .

﴿ اصل چهل و ششم ﴾

پس از انعقاد « سنا » تمام امور باید بتصویب هر دو مجلس باشد .

آن امور در سنا یا از طرف هیئت وزراء عنوان شده باشد باید اول در مجلس سنا تقبیح و تصحیح شده با کثرت آراء قبول و بعد بتصویب مجلس شورای ملی برسند ، ولی اموری که در مجلس شورای ملی عنوان میشود برعکس از این مجلس بمجلس سنا خواهد رفت ، مگر امور مالیه که مخصوص بمجلس شورای ملی خواهد بود ، و قرارداد مجلس در امور مذکوره با اطلاع مجلس سنا خواهد رسید که مجلس مزبوره ملاحظات را بمجلس ملی اظهار نماید و لیکن مجلس ملی مختار است که ملاحظات مجلس سنا را بعد از مذاقه لازمه قبول یا رد نماید

﴿ اصل چهل و هفتم ﴾

ما دام که مجلس سنا منعقد نشده فقط امور بعد از تصویب مجلس شورای ملی بصحة همایونی موشح و بموقع اجراء گذارده خواهد شد

﴿ اصل چهل هشتم ﴾

هرگاه مطلبی که از طرف وزیری پس از تقبیح و تصحیح در مجلس «سنا» بمجلس شورای ملی رجوع میشود قبول نیافت ، در صورت اهمیت مجلس ثالثی مرکب از اعضای مجلس سنا و مجلس شورای ملی بحکم انتخاب اعضای دو مجلس بالسویه تشکیل یافته در ماده متنازع فیها رسیدگی میکنند رأی این مجلس را در شورای ملی قرائت میکنند اگر موافقت دست داد فبها ، و الا شرح مطلبرا بعرض حضور ملوکانه میرسانند ، هرگاه رأی مجلس شورای ملی را تصدیق فرمودند مجری میشود و اگر تصدیق فرمودند امر بتجدید مذاکره و مذاقه خواهند فرمود ، و اگر باز اتفاق آراء حاصل نشد و مجلس سنا با کثرت دو ثلث آراء انفصال مجلس شورای ملی را تصویب نمودند ، و هیئت وزراء هم جداگانه انفصال مجلس شورای ملی را تصویب نمودند ، فرمان همایونی بانفصال مجلس شورای ملی

صادر میشود و اعلیحضرت همایونی در همان فرمان حکم بتجدید انتخاب میفرمایند و مردم حق خواهند داشت منتخبین سابق را مجدداً انتخاب کنند .

اصل چهل و نهم

منتخبین جدید طهران باید بفاصله یکماه ، و منتخبین ولایات بفاصله سه ماه حاضر شوند ، و چون منتخبین دارالخلافه حاضر شدند ، مجلس افتتاح و مشغول کار خواهند شد ، لیکن در ماده متنازع فیها گفتگو نمیکند تا منتخبین ولایات برسند ، هرگاه مجلس جدید پس از حضور تمام اعضاء اکثریت تام همان رأی سابق را امضاء کرد ، ذات مقدس همایونی آن رأی مجلس شورای ملی را تصویب فرموده امر باجرا میفرمایند .

اصل پنجاهم

در هر دوره انتخابیه که عبارت از دو سال است يك نوبت بیشتر امر بتجدید منتخبین نخواهد شد .

اصل پنجاه و یکم

مقرر آنکه سلاطین ، اعقاب و اخلاف ما حفظ این حدود و اصول را که برای تشیید مبانی دولت و تأکید اساس سلطنت و نگهبانی دستگاه معدلت و آسایش ملت ، برقرار و مجری فرمودیم و وظیفه سلطنت خود دانسته در عهد شهنشاه ، فی شهر ذی القعدة الحرام سنه ۱۳۲۴

این قوانین اساسی مجلس شورای ملی و مجلس سنا که حاوی
پنججاه و یک اصل است صحیح است

فی چهاردهم شهر ذی قعدة ۱۳۲۴

محل صحت مبارکه همایونی

روحنا فداه

در ظهر همین ورقه امضاء و لیمهد و امضاء

مشیرالدوله

[ترجمه پروفسور برون]

متمم قانون اساسی

مورخه ۲۹ شعبان ۱۳۲۵

بسم الله الرحمن الرحيم

اصوایک برای تکمیل قوانین اساسیه مشروطیت دولت علیه ایران بر قانون اساسی که در تاریخ چهاردهم شهر ذی القعدة الحرام ۱۳۲۴ بصحة مرحوم منور شاهنشاه سعید مظفرالدین شاه قاجار نورالله مضعبه موشح شده اضافه میشود از قرار ذیل است .

کلیات

(اصل اول)

مذهب رسمی ایران اسلام و طریقه حقه جعفریه اثنی عشریه است باید پادشاه ایران دارا و مروج این مذهب باشد

(اصل دوم)

مجلس مقدس شورای ملی که به توجه و تایید حضرت امام عصر عجل الله فرجه و مرحمت اعلیحضرت شاهنشاه اسلام خلدالله سلطانه و مراقبت حجج اسلامیه کثرالله امثالهم و عامه ملت ایران تأسیس شده است . باید در هیچ عصری از اعصار مواد قانونیه آن مخالفت باقواعد مقدسه اسلام و قوانین موضوعه حضرت خیرالانام صلی الله علیه و آله و سلم نداشته باشد ، و معین است که تشخیص مخالفت قوانین موضوعه باقواعد اسلامیه برعهده علمای اعلام ادام الله برکات وجودهم بوده و هست

لبناً رسماً مقرر است در هر عصری از اعصار هیئت که کمتر از پنج نفر نباشند از مجتهدین و فقهای متدینین که مطلع از مقتضیات زمان هم باشند ، باین طریق که علمای اعلام و حجج اسلام مرجع تقلید شیعه ، اسمی نیست قر از علماء که دارای صفات مذکوره باشند معرفی مجلس شورای ملی بنمایند ، پنج نفر از آنها را یا بیشتر بمقتضای عصر اعضای مجلس شورای ملی بالاتفاق یا بحکم قرعه تعیین نموده بسمت عضویت بشناسند ، تا موادیکه در مجلس عنوان میشود بدقت مذاکره و غور رسمی نموده ، هر یک از آن مواد معنونه که مخالفت با قواعد مقدسه اسلام داشته باشد طرح و رد نمایند که عنوان قانونیت پیدا نکند و رأی این هیئت علماء در این باب مطاع و منبع خواهد بود ، و این ماده تا زمان ظهور حضرت حجة عصر ، عجل الله فرجه تغییر پذیر نخواهد بود .

(اصل سیم)

حدود مملکت ایران و ایالات و ولایات و بلوکات آن تغییر پذیر نیست مگر بموجب قانون .

(اصل چهارم)

پای تخت ایران طهران است .

(اصل پنجم)

الوان رسمی بیرق ایران سبز و سفید و سرخ و علامت شیر و خورشید است .

(اصل ششم)

جان و مال اتباع خارجه مقیمین خاک ایران مأمون و محفوظ است مگر در موادیکه قوانین مملکتی استثنا میکند

(اصل هشتم)

اساس مشروطیت جزء و کلاء تعطیل بردار نیست

حقوق ملت ایران

(اصل هشتم)

اهالی مملکت ایران در مقابل قانون دولتی متساوی الحقوق خواهند

بود

(اصل نهم)

افراد مردم از حیث جان و مال و مسکن و شرف محفوظ و مصون از هر نوع تعرض هستند و متعرض احدی نمیتوان شد ، مگر بحکم و ترتیبیکه قوانین مملکت معین می نماید .

(اصل دهم)

غیر از مواقع ارتکاب جنحه و جنایات و تقصیرات عمده هیچکس را نمیتوان فوراً دستگیر نمود ، مگر بحکم کتبی رئیس محکمه عدلیه برطبق قانون ، و در آنصورت نیز باید گناه مقصر فوراً یا منتهی در ظرف بیست و چهار ساعت باو اعلام و اشعار شود

(اصل یازدهم)

هیچکس را نمیتوان از محکمه که باید درباره او حکم کند ، منصرف کرده مجبوراً محکمه دیگر رجوع دهند .

(اصل دوازدهم)

حکم و اجرای هیچ مجازاتی نمیشود مگر بموجب قانون

(اصل سیزدهم)

منزل و خانه هر کس در حفظ و امان است ، در هیچ سکنی قهراً نمیتوان داخل شد ، مگر بحکم و ترتیبی که قانون مقرر نموده

﴿ اصل چهاردهم ﴾

هیچیک از ایرانیان را نمیتوان قرضی بلد یا منع از اقامت در محلی یا مجبور با اقامت محل زمین نمود ، مگر در مواردیکه قانون تصریح میکند ،

﴿ اصل پانزدهم ﴾

هیچ ملکی را از تصرف صاحب ملك نمیتوان بیرون کرد ، مگر با مجوزة شرعی ، و آن نیز پس از تعیین و تأدیة قیمت عادله است

﴿ اصل شانزدهم ﴾

ضبط املاك و اموال مردم بعنوان مجازات و سیاست ممنوع است مگر بحکم قانون .

﴿ اصل هفدهم ﴾

سلب تسلط مالکین و متصرفین از املاك و اموال متصرفه ایشان بغير عنوان که باشد ممنوع است ، مگر بحکم قانون .

﴿ اصل هیجدهم ﴾

تحصیل و تعلیم علوم و معارف و صنایع آزاد است ، مگر آنکه شرعاً ممنوع باشد .

﴿ اصل نوزدهم ﴾

تأسیس مدارس بخارج دوائی و مانی و تحصیل اجباری باید مطابق قانون وزارت علوم و معارف مقرر شود ، و تمام مدارس و مکاتب باید در تحت ریاست عالی و مراقبت وزارت علوم و معارف باشد

﴿ اصل بیستم ﴾

عامه مطبوعات غیر از کتب ضلال مواد مضره بدین مبین آزاد و همیزی در آنها ممنوع است ، ولی هرگاه چیزی مخالف قانون مطبوعات

در آنها مشاهده بشود ، نشر دهنده یا نویسنده بر طبق قانون مطبوعات مجازات میشود ، اگر نویسنده معروف و مقیم ایران باشد ، ناشر و طابع و موزع از تعرض مصون هستند .

﴿ اصل بیست و یکم ﴾

انجمنها و اجتماعاتیکه مولد فتنه دینی و دنیوی و مخل بنظم نباشند در تمام مملکت آزاد است ، ولی مجتبعین باخود اسلحه نباید داشته باشند و ترتیباتی را که قانون در آنخصوص مقرر میکند ، باید متابعت نمایند اجتماعات درشوارع و میدانهای عمومی هم باید تابع قوانین نظمیه باشد

﴿ اصل بیست و دوم ﴾

مراسلات پستی کلیه محفوظ و از ضبط و کشف مصون است مگر در مواردیکه قانون استثنا میکند .

﴿ اصل بیست و سوم ﴾

افشاء یا توقیف مخبرات تلگرافی بدون اجازه صاحب تلگراف ممنوع است ، مگر در مواردیکه قانون معین میکند .

﴿ اصل بیست و چهارم ﴾

اتباع خارجه میتوانند قبول تبعیت ایران را بنمایند ، قبول و بقای آنها بر تبعیت و خلع آنها از تبعیت بموجب قانون جدا گانه است

﴿ اصل بیست و پنجم ﴾

تعرض با موردین دیوانی در تقصیرات راجعه بمشاغل آنها محتاج بنحصول اجازه نیست ، مگر درحق وزراء که رعایت قوانین مخصوصه در این باب باید بشود .

﴿ قوای مملکت ﴾

﴿ اصل بیست و ششم ﴾

قوای مملکت ناشی از ملت است ، طریقه استعمال آن قوا را قانون

اسامی معین می نماید .

﴿ اصل بیست و هفتم ﴾

قوای مملکت بسه شعبه تجزیه میشود .

اول - قوه مقننه که مخصوص است بوضع و تهذیب قوانین و این قوه ناشی میشود از اعلیحضرت شاهنشاهی و مجلس شورای ملی و مجلس سنا و هر يك از این سه منشاء حق انشاء قانون را دارد ، ولی استقرار آن موقوف است بعدم مخالفت باموازین شرعیه و تصویب مجلسین و توشیح بصلحه همایونی ، لیکن وضع و تصویب قوانین راجعه بدخل و خرج مملکت از مختصات مجلس شورای ملی است ، شرح و تفسیر قوانین از وظایف مختصه مجلس شورای ملی است .

دویم - قوه قضائیه و حکمیه که عبارت است از تمیز حقوق و این قوه مخصوص است بمحاکم شرعیه در شرعیات و بمحاکم عدلیه در صرفیات .

سایم - قوه اجرائیه که مخصوص پادشاه است یعنی قوانین و احکام بتوسط وزراء و مأمورین دولت بنام نامی اعلیحضرت همایونی اجراء می شود بترقیبی که قانون معین می کند .

﴿ اصل بیست و هشتم ﴾

قوای ثلثه مزبوره همیشه از یکدیگر ممتاز و منفصل خواهد بود .

﴿ اصل بیست و نهم ﴾

منافع مخصوصه هر ایالت و ولایت و بلوک بتصویب انجمنهای ایالتی و ولایتی ، بموجب قوانین مخصوصه آن مراتب و تسویه میشود .
حقوق اعضاء مجلس

﴿ اصل سیام ﴾

وکلائی مجلس شورای ملی و مجلس سنا از طرف تمام ملت و کالت

دارند ، نه فقط از طرف طبقات مردم یا ایالات و ولایات و بلوکانیکه آنها را انتخاب نموده اند .

﴿ اصل سی و یکم ﴾

یک نفر نمیتواند در زمان واحد عضویت هر دو مجلس را دارا باشد

﴿ اصل سی و دوم ﴾

چنانچه یکی از وکلاء در ادارات دولتی موظفاً مستخدم بشود ، از عضویت مجلس منفصل میشود ، و مجدداً عضویت او در مجلس موقوف بااستعفای از شغل دولتی و انتخاب از طرف ملت خواهد بود .

﴿ اصل سی و سوم ﴾

هر يك از مجلسین حق تحقیق و تفحص در هر امری از امور مملکتی دارند

﴿ اصل سی و چهارم ﴾

مذاکرات مجلس سنا در مدت انفصال مجلس شورای ملی بی نتیجه است .
﴿ حقوق سلطنت ایران ﴾

﴿ اصل سی و پنجم ﴾

سلطنت و دیعه هست که (بوهبت انهی) از طرف ملت بشخص پادشاه مفوض شده .

﴿ اصل سی و ششم ﴾

سلطنت مشروطه ایران در شخص اعلیحضرت شاهنشاهی السلطان محمد علی شاه قاجار ادام الله سلطنته و اعقاب ایشان نسلاً بعد نسل برقرار خواهد بود

﴿ اصل سی و هفتم ﴾

ولایت عهد در صورت تعدد اولاد به پسر اکبر پادشاه که مادرش

ایرانی الاصل و شاهزاده باشد میرسد ، و در صورتیکه برای پادشاه اولاد
ذکور نباشد ، اکبر خاندان سلطنت با رعایت الاقرب فالاقرب بر تبه ولایت
عهد نائل میشود ، و هر گاه در صورت مفروضه فوق اولاد ذکوری
برای پادشاه بوجود آید ، حقاً ولایت عهد باو خواهد رسید

﴿ اصل سی و هشتم ﴾

در موقع انتقال سلطنت ، و ایامهده وقتی میتواند شخصاً امور سلطنت
را متصدی شود که سن او بهیجده سال بالغ باشد ، چنانچه باین سن
نرسیده باشد ، با تصویب هیئت مجتمعه مجلس شورای ملی و مجلس سنا
نایب السلطنه برای او انتخاب خواهد شد ، تا هیجده سالگی را بالغ شود .

﴿ اصل سی و نهم ﴾

هیچ پادشاهی بر تخت سلطنت نمی تواند جلوس کند مگر اینکه
قبل از تاجگذاری در مجلس شورای ملی حاضر شود ، با حضور اعضاء
مجلس شورای ملی و مجلس سنا و هیئت وزراء بقرار ذیل قسم یاد نماید .
من خداوند قادر متعال را گواه گرفته بکلام الله مجید و به آنچه نزد
خدا محترم است ، قسم یاد میکنم ، که تمام هم خود را مصروف حفظ به
استقلال ایران نموده حدود مملکت و حقوق ملت را محفوظ و محروس
بدارم ، قانون اساسی مشروطیت ایرانرا نگهبان ، و بر طبق آن قوانین
مقرره سلطنت نمایم ، و در ترویج مذهب جعفری اثنی عشری سعی و
کوشش نمایم ، و در تمام اعمال و افعال خداوند عزشانه را حاضر و ناظر
دانسته منظوری جز سعادت و عظمت دولت و ملت ایران نداشته باشم
و از خداوند مستعان در خدمت بنرفی ایران توفیق میطلبم و از ارواح
طیبه اولیای اسلام استمداد میکنم

﴿ اصل چهارم ﴾

همین طور شخصی که بنیابت سلطنت منتخب میشود نمی تواند متصدی این امر شود ، مگر اینکه قسم مزبور فوق را یاد نموده باشد

﴿ اصل چهارم و یکم ﴾

در موقع رحلت پادشاه ، مجلس شورای ملی و مجلس سنا لزوماً منعقد خواهد شد ، و انعقاد مجلسین زیاده از ده روز بعد از فوت پادشاه نباید بتعویق بیفتد .

﴿ اصل چهارم و دوم ﴾

هر گاه دوره و کالت و کلای هر دو یا یکی از مجلسین در زمان حیات پادشاه منقضی شده باشد ، و وکلای جدید در موقع رحلت پادشاه هنوز معین نشده باشند وکلای سابق حاضر و مجلسین منعقد می شود .

﴿ اصل چهارم و سوم ﴾

شخص پادشاه نمیتواند بدون تصویب و رضای مجلس شورای ملی و مجلس سنا متصدی امور مملکت دیگر شود .

﴿ اصل چهارم و چهارم ﴾

شخص پادشاه از مسئولیت مبری است ، وزراء دولت در هر گونه امور مشغول مجلس هستند .

﴿ اصل چهارم و پنجم ﴾

کلیه قوانین و دستخطهای پادشاه در امور مملکتی وقتی اجراء میشود که بامضای وزیر مسئول رسیده باشد و مسئول صحت مدلول آن فرمان دستخط همان وزیر است .

﴿ اصل چهارم و ششم ﴾

عزل و نصب وزراء بموجب فرمان همایون پادشاه است .